

STADSWANDELING

HIGHLIGHTS NIJMEGEN

4,6

KILOMETERS

80

MINUTEN

24

LOCATIES

- 11 Boterwaag | Grote Markt 26-28
- 2 Lakenhal | Grote Markt 1
- 3 Mariken van Nieuwegein | Grote Markt 1
- 4 Latijnse school | St Stevenskerkhof 2
- 5 St Stevenskerk | St Stevenskerkhof 62
- 6 Lange Hezelstraat
- 7 St Jacobskapel | Glashuis 4
- 8 Vogelhofje | Glashuis 13A
- 9 Kronenburgerpark/Kronenburgertoren
- 10 Stadsschouwburg | Keizer Karelplein 32H
- 11 VVV | Keizer Karelplein 32H
- 12 Keizer Karelplein
- 13 Canisuskerk | Molenstraat 37

- 14 MuZIEum | Ziekerstraat 6B
- 15 Marienbergkapel | Marienburg 26
- 16 Oude stadhuis | Burchtstraat 20A
- 17 Belvedere | Kelfkensbos
- 18 Barbarossaruïne | Kelfkensbos
- 19 St Nicolaaskapel | Kelfkensbos
- 20 Museum de Bastei | Lange Baan 4
- 21 Waalkade
- 22 Besiendershuis | Steenstraat 26-28
- 23 Synagoge | Nonnenstraat 19-21
- 24 Commanderie St Jan | Franse Plaats 1

STADSWANDELING

HIGHLIGHTS NIJMEGEN

STADSWANDELING

De stadswandeling door Nijmegen start bij de Boterwaag op de Grote Markt in Nijmegen. Op de Grote Markt vind je verder ook de Lakenhal en het beeld van Mariken van Nieuweghen.

De Boterwaag werd aan het begin van de zeventiende eeuw gebouwd. Zoals de naam al verradert, werd er boter gewogen en verhandeld. Het ontwerp van dit gebouw was afkomstig van Meester Cornelis Janssen van Delft. Het linkerdeel van de Waad werd gebruikt als vleeshal. Tegenwoordig is het een horecagelegenheid. Het heeft ook de functie van politiebureau gehad.

In de 14e eeuw was de lakenhandel in Nijmegen in bloei. Laken is een dun textiel met glanzend oppervlak, gemaakt van wol. De handel vond plaats in de Lakenhal, die ook wel het Gewandhuis genoemd werd. Vanuit Londen werd de Engelse wol ingevoerd. De Lakenhal stamt uit de 14e eeuw.

3

Mariken en Moenen zijn personages uit het middeleeuwse boek Mariken van Nieuweghen. Nijmegen speelt een belangrijke rol in het boek. Overal in Nijmegen zie je het verhaal van Moenen en Mariken nog terug. Zo staat er een beeld van Mariken op de Grote Markt en een van Moenen aan de voet van Sint Stevenskerk.

Verlaat de Grote Markt door onder de Lakenhal door te lopen. Je vindt hier de Latijnse school en de St Stevenskerk.

STADSWANDELING

De Latijnse school is gebouwd door Herman van Herengrave, die ook het Stadhuis bouwde. Het is het oudste nog bestaande schoolgebouw van Nijmegen. Het dateert van 1544-1545. De beelden van de twaalf apostelen aan de gevel hebben de school de bijnaam Apostolische School gegeven. De opvolger van de Latijnse school is sinds 1842 het Stedelijk Gymnasium Nijmegen.

5

De Middeleeuwse St Stevenskerk (of Grote Kerk) is de oudste kerk van Nijmegen. Doordat hij werd gebouwd op de iets hoger gelegen Hundisbergheuvel, lijkt hij iets hoger dan de 71 meter die hij daadwerkelijk is. Tijdens de Tweede Wereldoorlog raakte de kerk flink beschadigd, maar na verschillende restauraties is de kerk in volle glorie hersteld. Alleen de buitenkant is al indrukwekkend, maar stap zeker ook even door de zware kerkdeuren naar binnen. Daar zie je de 14 prachtige kroonluchters uit 1640 en het beroemde Königorgel. De kerk wordt nog altijd gebruikt voor diverse religieuze diensten.

Loop langs de St Stevenskerk en ga links via de Zuiderkerktrappen. Ga linksaf naar de Ganzenheuvel en rechts naar de Lange Hezelstraat. Loop deze door, totdat je bij een steegje Glashuis komt. Ga deze in. Je vindt hier de St Jacobskapel.

De Lange Hezelstraat is de oudste winkelstraat van Nederland. Hij is ontstaan in 1334 en je kunt er van alles vinden. Diverse winkels, hotels, uitgaansgelegenheden en tal van horecagelegenheden. Alles in één straat.

STADSWANDELING

7

In de Oude Benedenstad van Nijmegen is een kleine kapel uit de 15 eeuw als historisch monument bewaard gebleven. De kapel vervult, net als vroeger, een rol als ontmoetingsplek voor pelgrims (met name de pelgrimage naar Santiago de Compostella). Pelgrims komen bij elkaar in de maandelijkse oecumenische viering (2e zondag van de maand), vertrekkende pelgrims ontvangen voor vertrek hier de zegen en kunnen een stempel in hun pelgrimspas krijgen.

Ga even voor de St Jacobskapel naar links om de route te vervolgen. Ga vervolgens weer links om weer op de Lange Hezelstraat uit te komen. Je komt onderweg langs een leuk vogelhofje. Vervolg je weg door de Lange Hezelstraat uit te lopen. Ga aan het eind links om in het Kronenburgerpark uit te komen.

Achter de St Jacobskapel aan de Glashuis zit een verborgen Vogelhofje. Het is erg leuk om hier een kijkje te nemen. Achter de kapel zit een steegje dat je links in gaat om weer terug te gaan naar de Lange Hezelstraat. Aan de rechterkant vind je het vogelhofje. Initiatiefnemers van het Vogelhofje zijn Tonnie van den Ing senior en Toon van Beek. Ruim veertig jaar geleden hing buurtbewoner Tonnie de eerste huisjes al op. Inmiddels is de Nijmegenaar overleden. Ter nagedachtenis aan hem en Toon hangt er een bord in de steeg. Buurtbewoners onderhouden het vogelhofje nu. Zo hingen zij er in 2019 nog nieuwe vogelhuisjes op.

8

9

Je mag het Kronenburgerpark als hét stadspark van Nijmegen beschouwen. Het negentiende eeuwse historische stadspark Kronenburgerpark was vroeger onderdeel van een bolwerk. De oude verdedigingstoren uit de vijftiende eeuw is hier een duidelijke verwijzing van. Het Kronenburgerpark een glooiend landschap zien, waarin Engelse stijlen zijn toegepast. Kronkelende paden leiden je de weg langs vijverpartijen, fonteinen, een speeltuin en zelfs een waterval. In de loop der jaren zijn er wat aanpassingen geweest aan het Kronenburgerpark. De Kruittoren is een stabiele factor binnen het park. Deze waltoren staat hier al sinds 1426 en wordt ook wel Kronenburger toren genoemd.

STADSWANDELING

- Loop langs de Kruittoren naar de andere kant van het Kronenburgerpark. Verlaat het park langs de Kronenburgersingel en loop naar het Keizer Karelplein. Onderweg passeer je de stadsschouwburg en de VVV.

De stadsschouwburg in Nijmegen dateert uit 1955-1961. Het ontwerp dateert uit 1955 en de bouw duurde zes jaar. Het gebouw werd in 2003 gerenoveerd en in dat jaar een gemeentelijk monument. In 2013 is het vervolgens aangewezen als Rijksmonument uit de wederopbouwperiode.

Aan het Keizer Karelplein vind je de VVV van Nijmegen. Hier kun je alle extra informatie over Nijmegen krijgen.

Het plein is in 1879 aangelegd. In 1880 kreeg het de naam Keizer Karelplein. Op 17 en 18 september 1944, tijdens de Slag om Nijmegen, werd er op het Keizer Karelplein hevig gevochten tussen Amerikaanse paratroopers van de 82e Luchtlandingsdivisie en Duitse soldaten van de Kampfgruppe Frundsberg. De Amerikaanse nederlaag op het plein betekende een belangrijke vertraging van de geallieerde opmars tijdens Operatie Market Garden. Pas op 20 september werd dankzij de Waaloversteek een doorbraak geforceerd op het Keizer Lodewijkplein, maar dit was te laat om Arnhem nog te ontzetten. Op 18 juli 1962 werd in het parkje in het midden van het plein een ruitersstandbeeld van Karel de Grote onthuld.

- Ga links bij het Keizer Karelplein en verlaat het plein via de Bisschop Hamerstraat. Aan het eind van deze straat ga je verder rechtdoor via de Molenstraat. Aan het eind van de Molenstraat kom je bij de Canisuserkerk en als je rechtsaf slaat naar de Ziekerstraat langs MuZIEum.

STADSWANDELING

13

Al in 1301 wordt een kerk met klooster gevestigd in de Molenstraat. Tot 1808 hebben klooster en kerk verschillende eigenaren. In 1897 wordt de oude kerk vervangen door een grote, neogotische kerk, ontworpen door Nicolaas Molenaar. Tijdens het bombardement van 22 februari 1944 wordt het kerkgebouw grotendeels verwoest. De kerk wordt provisorisch hersteld van maart 1944 tot Pasen 1946. De kerk werd aanzienlijk verkleind tot 40x40m en verlaagd (ca. 5 m). De reden was dat de overheid had bepaald dat de kerk alleen hersteld mocht worden met toepassing van materiaal uit de gebombardeerde kerk. In de jaren '58 tot '60 wordt het achterste deel van de kerk gebouwd.

Het ervaringsmuseum MuZIEum is anders dan andere musea. Dit museum heeft namelijk een missie. Middels uiteenlopende tentoonstellingen en activiteiten probeert men je hier kennis te laten maken met het leven van visuele gehandicapte mensen. Je kunt hier zelf ervaren wat het betekent om je zonder of met heel slecht zicht te verplaatsen. Maar ook zaken als optisch bedrog, de functie van de hersenen in samenwerking met het oog en het nut van je andere zintuigen komen aan bod. Hoe smaken bepaalde gerechten bijvoorbeeld, zonder dat je ziet wat je eet?

14

Ga na het MuZIEum de eerste straat links: de Koningstraat. Houd rechts aan om op de Koningstraat te blijven. Ga vervolgens naar rechts naar Mariënburg. Je vindt hier de Mariënburgkapel.

15

De Mariënburgkapel bevindt zich in het midden van centrum Nijmegen. Het middeleeuwse monument is voor het publiek toegankelijk als 'Huis van de Nijmeegse Geschiedenis'. Er zijn regelmatig exposities en lezingen. De Mariënburgkapel dateert uit de late Middeleeuwen, een tijd waarin de kerkelijke architectuur werd gedomineerd door de gotiek. Deze bouwstijl legde de nadruk op de verticale lijn. Aan de buitenkant van de kapel is dat goed te zien aan de steunberen, de karakteristieke spitsboogvensters en het hoog opgaande leiendak. Binnen zijn de kruisribgewelven kenmerkend.

STADSWANDELING

Ga voor de Mariëburgkapel naar links naar de Marikenstraat. Ga links bij Raadhuishof en direct weer rechts naar Emaushof. Volg deze weg totdat je via de Korte Nieuwstraat uitkomt op de Burchtstraat. Sla hier rechtsaf. Aan de linkerkant passeer je het Oude Stadhuis.

Het historische deel van het Stadhuis bestaat in feite uit de samenvoeging van een aantal woonhuizen uit de veertiende eeuw. In 1554-1555 ontwierp stadsbouwmeester Herman van Herengrave een nieuwe voorbouw voor deze huizen. In de loop der jaren is het stadhuis meerdere malen beschadigd geraakt en gerestaureerd. In de voorgevel kun je tussen de vensters beelden zien van keizers en vorsten die belangrijk zijn geweest voor Nijmegen. In de borstwering onder het dak bevinden zich zeven medaillons, voorstellende de zeven deugden waaraan de stadsbestuurders zouden moeten voldoen: Hoop, Liefde, Geloof, Moed, Voorzichtigheid, Eendracht en Rechtvaardigheid. Het zijn allen replica's.

16

Loop ongeveer 150 meter door de Burchtstraat en ga links via Hoogstraat en Voerweg naar Belvedere. Ga vervolgens naar het park. Je vindt hier de Barbarossaruïne en de Valkhofkapel. Verlaat aan de kant van de Valkhofkapel via de trappen het park.

17

De Belvedere is een voormalige wacht- of uitkijktoren aan de oostzijde van het Valkhof in het Hunnerpark.

De Barbarossa-ruïne, ook wel Sint-Maartenskapel genoemd, is een overblijfsel van het Valkhof, een paleis dat in 1155 door keizer Frederik Barbarossa is herbouwd. De ruïne is een apsis uit tufsteen en bevat spolia van verschillende bouwstijlen uit de Romeinse en Karolingische tijd.

18

STADSWANDELING

19

De Sint Nicolaaskapel is een kapel op het Valkhof, die al in gebruik was in het begin van de jaartelling door de Bataven. Karel de Grote liet op deze heuvel in de achtste eeuw een palts bouwen, die in de eeuwen daarna werd uitgebreid. De huidige kapel dateert van ca. 1000. Er werd bij de bouw gebruik gemaakt van de resten van de paleiskapel van Karel de Grote. De kapel is de enige nog bestaande romaanse centraalbouw in Nederland.

Ga met de trap naar beneden. Ongeveer halverwege kom je langs museum de Bastei. Ga vervolgens verder naar beneden en ga links naar de Waalkade.

Museum de Bastei vertelt het verhaal van de rivier. Duik het museum in en ga op reis door verleden, heden en toekomst. Aan de Waal en in de oudste stad van Nederland, raak je het verleden en ontdek je de geschiedenis van het Gelderse rivierengebied. Beleef hoe de rivier hier stad en natuur met elkaar verbindt.

20

21

De Waalkade is een oase van rust en een fijne plek om even aan de drukte van de stad te ontsnappen. De Waalkade ligt tussen de Waalbrug en de Spoorbrug. De huidige naam wordt sinds ongeveer 1900 gebruikt. De kade is lang in gebruik geweest voor industrie en scheepvaart. Tegenwoordig is het een fijn recreatiegebied dat deels autovrij is gemaakt.

Net achter de Waalkade vind je aan je linkerhand het Besiendershuis. Ga bij de rotonde naar links en loop via de Lage Markt naar de Priemstraat. Loop deze straat uit en sla linksaf naar de Nonnenstraat. Hier staat de Synagoge.

STADSWANDELING

Het Besiendershuis aan de Steenstraat is gebouwd omstreeks 1525 en is zo genoemd naar de besieder die tot taak had het innen van de tolgelden die passerende schepen op de Waal moesten betalen. Het bouwwerk is laat-gotisch in Nederrijnse stijl.

22

23

De synagoge aan de Nonnenstraat werd op 5 september 1756 in gebruik genomen. In aangrenzende panden vestigde de Joodse gemeenschap een Joodse school en bad. In 1913 verhuisde de synagoge naar Gerard Noodtstraat om in 2000 weer terug te keren naar de Nonnenstraat. Het pand werd in 1944 tijdens het bombardement flink beschadigd en pas in de jaren 70 hersteld. op 26 november 2000 werd het gebouw opnieuw als synagoge gewijd.

Ga vanuit de Nonnenstraat met de trap omhoog naar het Johannieterhof. Hier staat de Commanderie van St Jan. Hier eindigt deze stadswandeling.

24

De commanderie van St Jan was 1 van de eerste stenen gebouwen in Nijmegen. Het is in 1196 gebouwd en werd oorspronkelijk als ziekenhuis in gebruik genomen. In 1214 kwam het pand in handen van de ridders van de Johanniter Orde die van het pand een klooster maakten. Het pand werd in oorlogen gebruikt voor de huisvesting van soldaten. Bij het bombardement op Nijmegen in 1944 werd het pand zwaar beschadigd. In 1969 kwam het pand onder de stichting Monumentenzorg en werd het grotendeels opnieuw opgetrokken. Het pand is nu een rijksmonument.

Esplora

www.esplora.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Esplora.